

Arkeologisk utredning

Överby 1:31 m fl

Herrestads socken
Uddevalla kommun

Rapport 1999:53
Oscar Ortman

Arkeologisk utredning

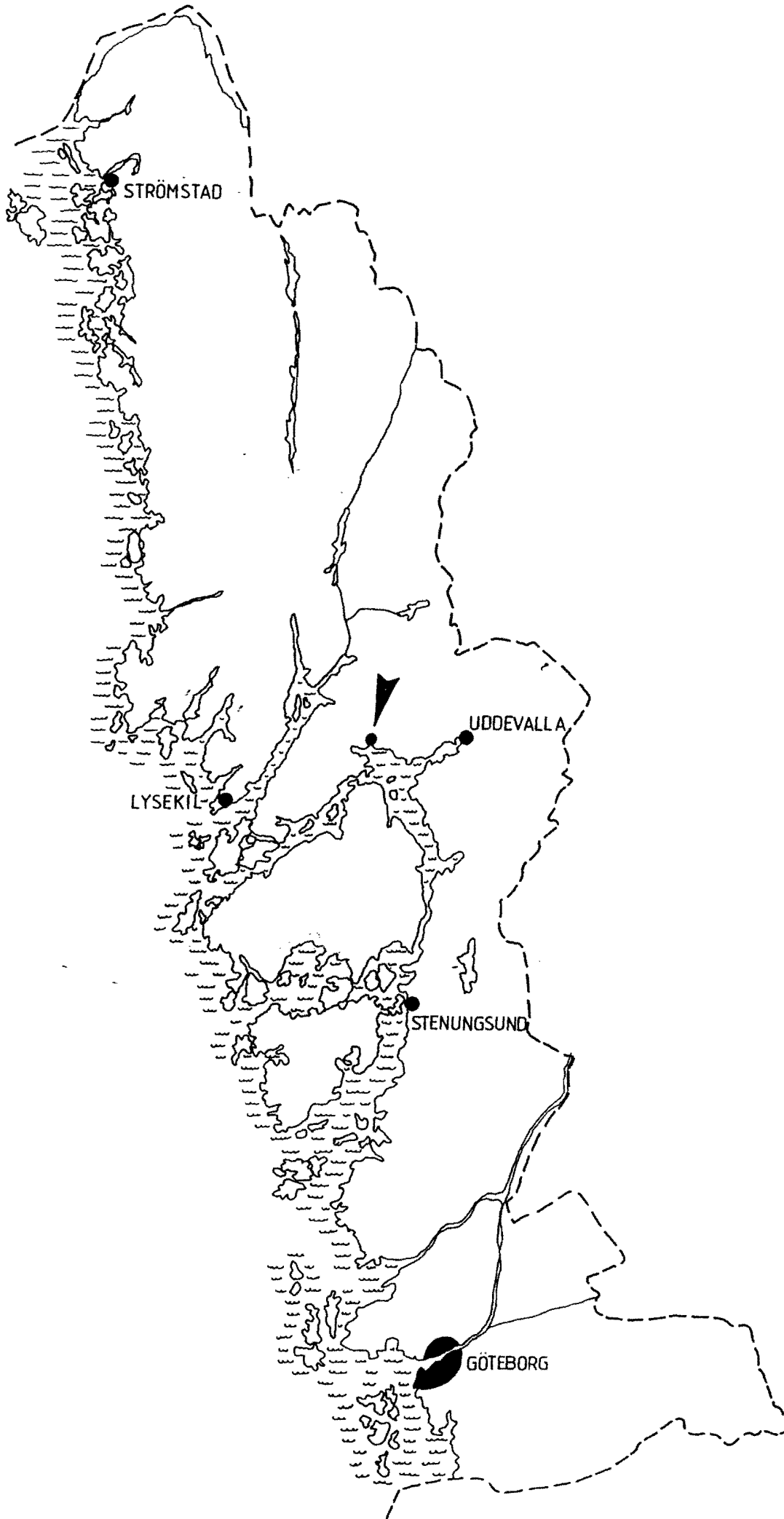
Överby 1:31 m fl

Herrestads socken
Uddevalla kommun

*Ur allmänt kartmaterial
Från lantmäteriet
Medgivande 90.80.12.
Utdrag ur ek.karta 8152*

*Bohusläns museum 1999:53
Oscar Ortman*

STRÖMSTAD

LYSEKIL

UDDEVALLA

STENUNGSUND

GÖTEBORG

Inledning

I samband med upprättande av detaljplan för del av fastigheten Överby 1:31 m fl, Herrestads socken, Uddevalla kommun, utförde Bohusläns museum en arkeologisk utredning i juli 1999. Utredningen bekostades av Peter Thordén.

Naturmiljö

Överby ligger vid Havstensfjorden, i övergången till ett större sammanhängande odlingslandskap vid Holma och en mer höglänt terräng vid Laneberg, Lökken och Järnklevvattnet, där Laneberg med sina branta bergssidor når upp till 105 meter över havet.

På Laneberg i väster finns en större avsats som vätter åt Havstensfjorden i sydöst. Nedanför avsatsen finns en ca 150 meter bred gip. Denna är delvis uppodlad och delvis bebyggd.

Den östra delen av utredningsområdet består dels av fritidsbebyggelse längs med vägen upp mot Järnklevvattnet och dels av ett större bergsparti med håll- och skogsmark. I bergspartiet finns också en del avsatser och slänter med svallad morän.

Fornlämningsmiljö

Inom utredningsområdet finns ett flertal fornlämningar, *se bifogad karta*. Det rör sig om både förhistoriska boplatser (Raä 106 och 113), en stensättning (Raä 144) och uppgift om två bortodlad gravhögar (Raä 110).

Enigt Ekhoff skulle det på "...Lanebergs mark vid nordvestra sidan af den breda viken upp mot landsvägen..." legat 2 runda högar. På Laneberg strax utanför utredningsområdet finns en fornborg (Raä 108) som blickar ut över utredningsområdet.

Överby gård utgör en bebyggd by- och gårdstomt (Raä 303) belagd på laga skifteskartan från 1835 och 1799 års storskifteskarta över hemmanets utmark.

Historiska kartöverlägg

Äldre kartor har studerats för att om möjligt belägga uppgiften om de bortodlade högarna och för att följa upp åldern på soldattorpen. Storskifteskartan över Överbys utmark från 1799 finns platsen för dragontorpet vid Orreviken markerad. Inga uppgifter om Ekhooffs gravhögar fanns på 1799 årskarta. På lagaskifteskartan från 1835 finns dock två eventuella högar markerade en direkt öster om bebyggelsen vid Överby och en strax öster om torpet Orreviken. Det kan röra sig om de gravhögar som omtalas av Ekhoff.

Utredningens utförande

Vid utredningstillfället grävdes provgropar för hand och sökschakt med maskin. Vid utredningstillfället berördes inte befintlig tomtmark eller registrerade fornlämningar. Detta innebar att utredningen kom att koncentreras till bergspartiet öster om Jernklevevattnet och direkt norr om gården Överby. Huvuddelen av området utgjordes av hållmark, fyra avsatser och sluttningar med svallad morän.

En icke tidigare fyndplats för slagen flinta påträffades vid utredningen, *se fig. 1 och 2*. Vid Lanebergs hönseri (Raä 113) finns en 40 x 30 meter väl skyddad avsats och strandplan som till stora delar är orörd. Vid utredningen gjordes bedömningen att detta område mycket väl kan ingå i Raä 113, *se fig. 1 och 2*.

De fyra områdena som undersöktes var:

A 70x40 meter stor avsats omgiven av hållmark.

7 grävda provgropar podsolprofil alven av svallad morän företrädevis grusig. Förnan 0,15 m. Fynd av 1 flintavslag i pg 1.

B 40 x 30 meter stor avsats omgiven av hållmark.

6 provgropar grävdes. Fynd av 1 flint splitter i pg 2.

C 10 x 40 meter stor gip sluttar åt sydväst ett tydligt strandhak.

Fynd av 1 övrigt slagen flinta och ett splitter i pg 3. Fyra grävda schakt 2 x 5-6 m stora. Fynd av 2 flintavslag i S 3 och 1 avslag och två övrigt slagen flinta i S 4.

D 120 x 150 meter stor sydväst slänt med tre tydliga strand plan.

Här grävdes 10 provgropar. Fynd av 3 avslag, 1 övrig slagen flinta och 2 splitter i pg 4. Inom området grävdes 9 schakt 2 x 3-7 meter stora. Jordarten utgjordes även här av svallad morän. I de övre schakten, S 5- S 7 dominerade större stenar 0,2 – 0,3 meter stora. I S 12 och 13 utgjordes jordarten av fin sand respektive silt. I S 10 och 11 fanns ett svallgruslager med flinta. I S 10 kom 2 avslag och 4 övrigt slagna flintor och i S 11 kom 3 övrigt slagna flintor.

Resultat

Resultatet från utredningen innebär att Bohusläns museum bedömer att det finns fyra fornlämningsområden som bör förundersökas om dessa berörs av detaljplanen. Dessa är Raä 110 - uppgift om bortodlad gravhög, Raä 113 – stenåldersboplats, utökad omfattning efter utredningen, FuO1 - nyfunnen fyndplats för slagen flinta samt Raä 303 - Överby äldre gårdstomt.

Uddevalla den 19/10-1991

Oscar Ortman

Oscar Ortman
Antikvarie

Administrativa uppgifter

Bm dnr: 237/99k

Lst dnr: 2200-25279-99

Projektnummer: 95/697

Fornlämning: 106,108,110,mfl

Fastighet: Överby 1:31 m fl

Ek.karta: 8152

Projekt: 95/697

Koordinater: X 6467 Y 1261,5

Höjd över havet: 5 till 50 m

Socken: Herrestad

Kommun: Uddevalla

Län: Västra Götalands Län

Landskap: Bohuslän

Uppdragsgivare: Peter Thordén, Överby Gård
Överby 11
451 96 Uddevalla

Ansvarig institution: Bohusläns museum

Ansvarig antikvarie: Oscar Ortman

Fältarbetstid: 2 dagar

Tidpunkt för fältarbetet: 8/7 – 15/7 1999

Redigering och layout: Annelie Isacsson

Kartritning: Anette Olsson

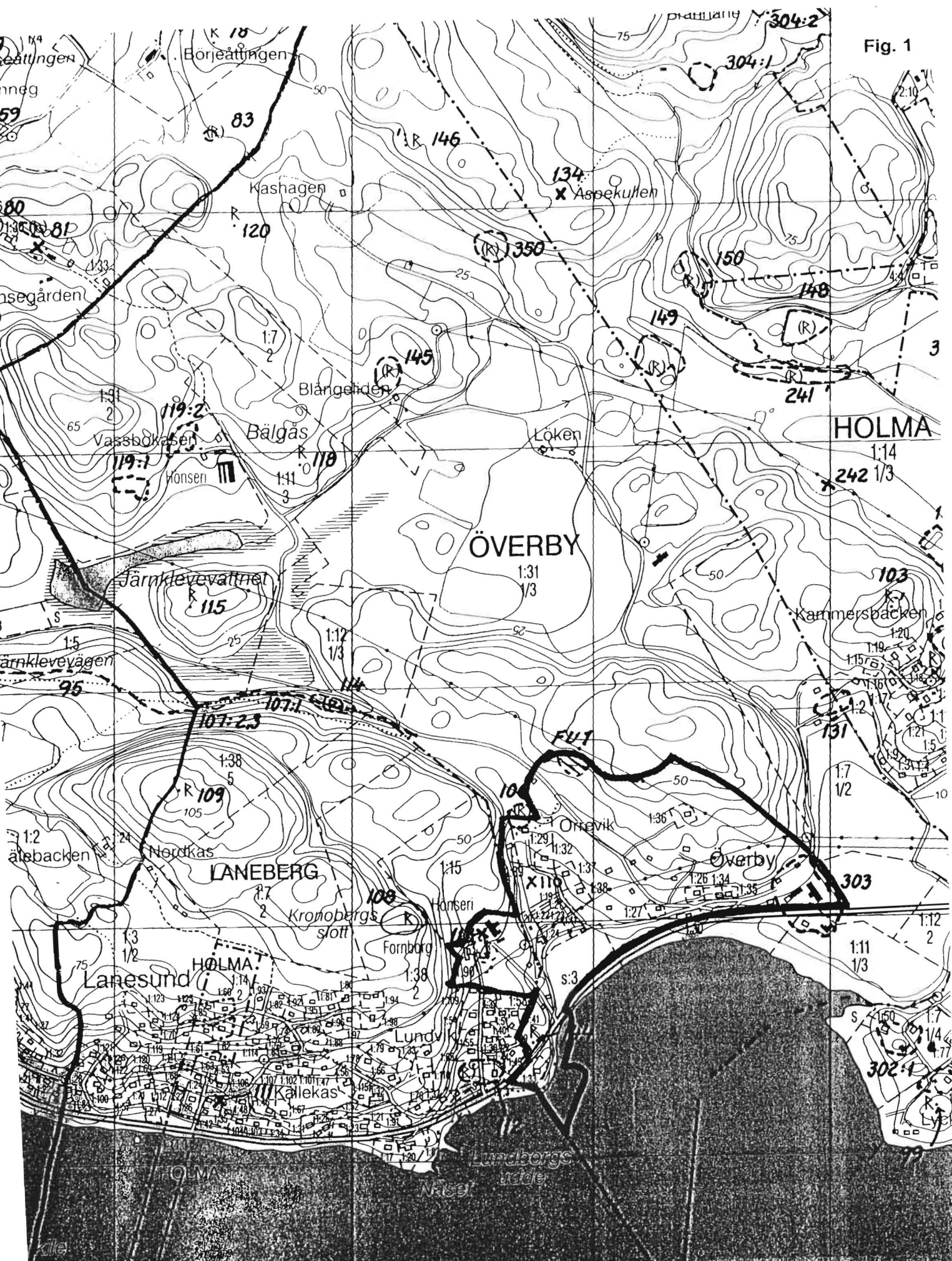
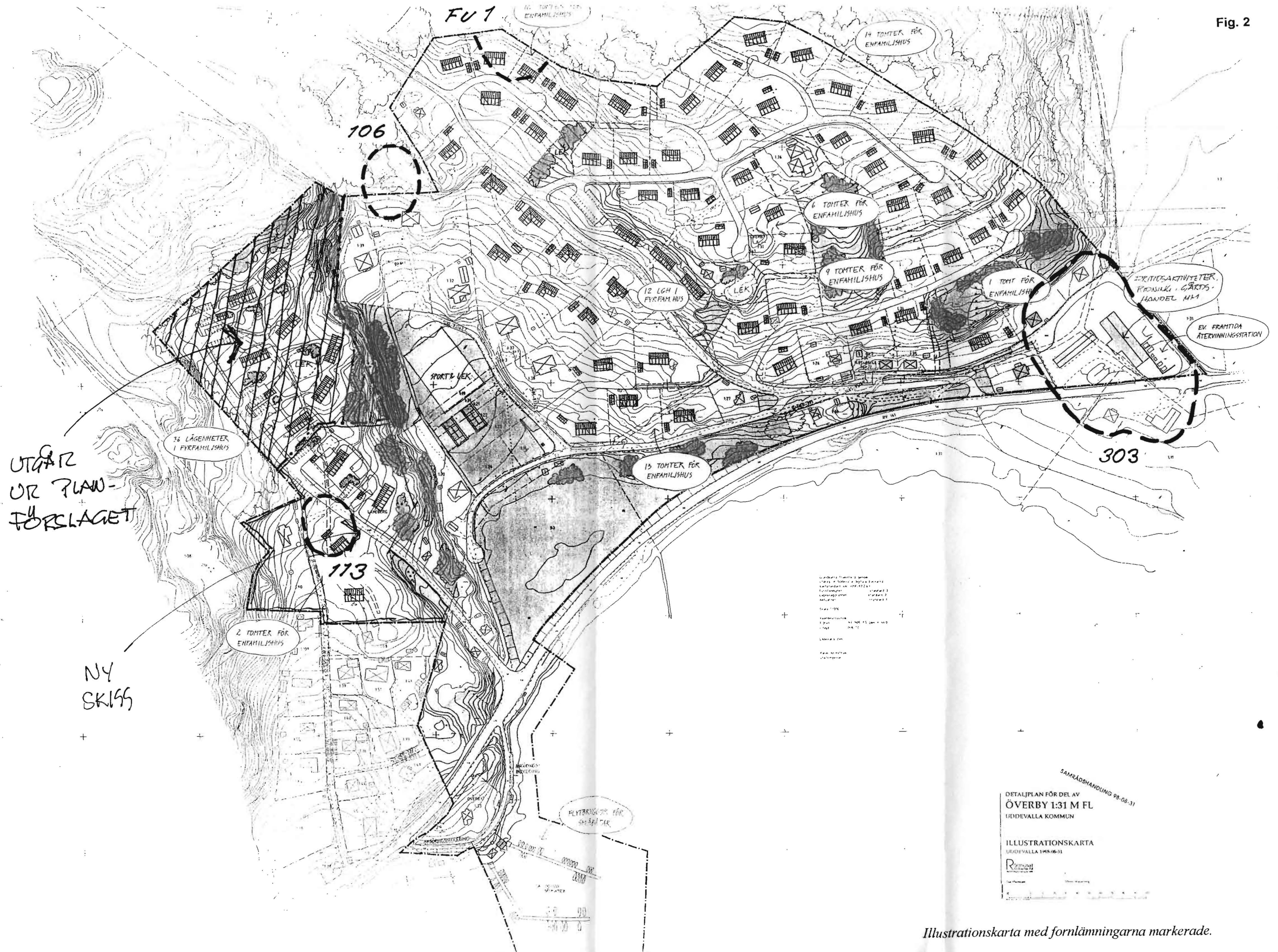

Fig. 1

Utdrag ur ek. karta 8152.

Utreddningsområdet

Fig. 2

SAMRÅDSHANDLING 98-08-31

DETALJPLAN FÖR DEL AV
ÖVERBY 1:31 M FL
 UDDEVALLA KOMMUN

ILLUSTRATIONSKARTA
 UDDEVALLA 1988-06-31

Rönn

Illustrationskarta med fornlämningarna markerade.